

256006

6. VI.

23832/97

к
40613

ПОЧАТКИ

до

УЛОЖЕНЯ НОМЕНКЛЯТУРИ И ТЕРМИНОЛОГИИ
ПРИРОДОПИСНОЇ, НАРОДНЄЇ.

VI.

Написав

Иван Верхратский.

БІБЛІОТЕКА

Наукового Товариства імени Шевченка
в Львові.

Звук.....

091

У ЛЬВОВІ.

3 ПЕЧАТНІ ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА,

1879.

НБ ПНУС

256006

ПІСЬМА

БІБЛІОТЕКА
Івано-Франківського
педагогічного інституту
№ 256006

БІБЛІОТЕКА
Івано-Франківського
педагогічного Інституту
Інв. _____

Подаю Шановним Читателям новий матеріал до номенклатури и терминології природописної, узбираний мною в ріжних Галичини и України сторонах, котрих не посіщав перед тим. И так екскурзіовав я р. 1876 в Гуцульщині, именно в околици Жаб'єго и Дори — а р. 1878 в Закардонській Русі именно в околици Києва и Радомисля и в Ананьєвщині. В самому Києві посіщаючи Лавру Печерску стрів я богомольців, мужиків, з губернії Миньскої, котрих розпитав де-що про звір'ята ихніх сторон. Вісти подані тими Литваками записував точно и тут дословно поміщаю. Мушу однакож запримітити, що Литваки наменені збивалися в виговорі дрібку на Києвску мову — може бути, що були из полудневих сторон Миньщини, де бесіда прокидає ся близша до Києвскої. Як би не було, я бесіду оттих литовских мужиків писав вірно так, як чув — и подав дословно их вираження зовсім не уважаючи на неодностайність граматичну. Тее однак не мішає: термини писані після вимови мужиків Миньскої губернії дадуть ся легко написати в южнорускім літературнім язичі пр. печурічка = печурічка, арёл = орёл и т. п.

Окрім згаданих міщевостій ділав я також слідження язикові в Стрийщині, коло Калуша (Красне), в Бродщині (Закомар, Підлисе), в Львівщині и инде.

Майже весь матеріал тут поданий єсть новий; кілька слів подаю тут в друге, именно такі, котрі рідко и маложивані (розуміє ся, лише тогді, коли их учув єще и в иншій ніж передше поданій околиці). Поданя такі матимуть вагу при будучім, спеціальнім розборі номенклатури и терминології природописної, народнєї и можуть навести на поміченя дуже цікаві

хоть и трудні до розтолкованя. Находим бо не раз такі самі або дуже подібні назви якого плоду природного в місцевостях значно від себе віддалених, тим часом коли на промежині — не раз обшарі дуже просторім — уживають ся назви зовсім одмінні.

И так пр. *Talpa europaea* зове ся в Жовківщині „Крут“; так називають те звіря також жителі губернії Миньскої! Плиску білу *Motacilla alba* зовуть в Бережанщині: „Сірватка“; тую назву стрів я також в Милошовичах коло Наварії під Львовом. На Буковині зовуть плиску чи пастушка „Чобáник“ — в Ананьєвщині також: „Чабáн“, „Чабáник“ (в обоих сторонах народ южноруский стикає ся з Румунами!). Дятел *picus* — або як говорять в декотрих околицях Галичини и в многих України ятель (від яти, имати кор. им) — зове ся в Стрийщині коло Синевідска: „Клю́йдеревó“ тоже и в Коломийщині (Серафинці). Борозняки т. є. лярви звичайного хруща (*Melolontha vulgaris*) зовуть в Биткові коло Делятина и коло Надвірні: „Салій“ „Салéник“ — в околиці Радомисля (Городище) на Полісю: „Сáльник“. Нашого звичайного слимака зовуть в Коломийщині, рівно як и в Киевщині: „Пáвлик“ и пр. пр.

Рівно трудно єсть одвітити на питанє, чому декотрі звірята або рослини мають такъ розличні и численні назви, тим часом инші скрізь по цілій южній Русі однако именують ся. Соловія зовуть скрізь соловієм, дрозда дроздом, коса косом, чижа чижем и т. п. Як богатою однакож єсть людова номенклатура малесенької птички *Troglodytes parvulus*! Більш сорока́ названій найшов я доселі межі людом на того чепурненського втиркуна, о котрім наш селянин сміючись каже, що „то не птах, от лишень зазна́ка“. Дуже численні назви дає наш люд також птицям: *Motacilla alba* и *Vanellus cristatus*. З гадів найчисленніші назви мають ропавка *Bufo* (більше тридцять назв) и веретільниця *Anguis fragilis* (двадцять кілька н.). О рибах загалом дасть ся сказати, що менші мають найбільше назв по околицям ріжних. Звірята єсуці мають більшою частью одностайні назви. З помежи комах найбільше многоименні наш звичайний жук *Scarabaeus stercorarius* (звиш 40) и зазулька *Coccinella septempunctata* (звиш 20). Рослини управні, подібно як и домашні звірята, звичайно мають одностайні назви пр. пшениця, жито,

овес, капуста, цибуля. Виимку становить бульба *Solanum tuberosum*, котру — як до околиць — зовуть дуже одмінно (доселі узбирав я більше тридцяти людских назв). Не завжди мають назви у люду звірята або рослини по часті лучаючі ся. И так пр. *Cypselus arus* окрім не конче удатної назви: „Чорна Ластівка“ не має имени у Галицького люду; тим часом на Полісся (в околиці Радомисла) люд називає того пташка хорошими назвами: „Серпорізка“ „Сёрпик“, а коло Каменця Подільского: „Серпокріл“ „Серпокрілик“ від косих, серповатих крил и витятого вилковато хвоста. *Anas acuta*, хоть и лучає ся в Галичині, не має тут назви; коло Києва же зовуть єї дуже удатно: „Шилохвістиця“. — *Otis tetrah* має в Херсонщині окрім назви: „Стрѣпет“ також и прехороше прозване: „Перкоша“. — Замітно, що ропавка (*Bufo*, ропуха) має на Україні так мало назв, пазивають її там найчастійше: „жаба“ з придавкою: „земляна“ — тим часом в Галичині иноді що село, то и инша назва ропавці. — Де котрі назви суть дуже місцеві. И так пр. в Покровці, коло Ананьева зовуть хрущика *Coccinella septempunctata* то „Татарка“ то „Чѣчир“ — обі ті назви рідкі! — звичайно же, так як в Галичині „Зазулька“. Справді тут вірно мож приложити пословицю: „що сторонá, то новина“ — „що хатка, то инша гадка“ — а для слідителя язика дійсно: „що хатка, то инша понáдка“.

Иноді тая самая назва переходить в устах люду многоракі зміни и одміни и так пр. як дуже змінєє ся назва 'Ивола (озн. *Oriolus galbula*) після околиць: 'Ива, 'Ева, 'Ивиль, 'Илова, 'Игова, 'Елень, 'Гівінь, 'Гівир, 'Ивúла, 'Ивова, 'Евник, 'Гівило, 'Ивол, 'Ивила, 'Еволá, 'Вольгá, 'Филігон, 'Филіога, 'Филіга! Хоч на перший гляд тая неоднотайність форм може видатись безладом — так навіть и тая неоднотайність має свою ціну для физиолога - язикознавця — и загалом для слідителя говорів людских ріжних місцевостей. — Чи також и номенклатура ботанична у нашого люду єсть так ріжноцвітна, як номенклатура зоологична — я ще тепер рішити не могу. Здає ся однакож мені, судячи по знадобах, які у мене під рукою, що она о много однотайнійша (з малими лише виимками пр. *Paraver rhoeas* 20 назв).

При кінци терминології уміщаю назви овець, кіз, коров, волів, коней, які водять ся у южноруских ов-

✓
чарей, козарей, скотарей и конюхів. Ті назви — хоть и не належать прямо до описової історії природної — суть однак из згляду язикового вельми важні, тим більше, що доселі на тую часть народної термінології (именно що до овец и кіз) мало або и зовсім не звернено уваги.

Яко додаток слідуєть: наслідования голосів звірячих бесідою людскою, повірки людові и пр.

Хоть и не всі назви тут подані пригодні для наукової термінології, та все годить ся пізнати, як називає наш люд богаті плоди природні рідного краю. Через тое зробимо один крок дальше в познаваню нашого люду — а пізнане свого люду то великий и чесний обовязок кожного просвіщеного народолюбця. Тільки познавши своє рідне, своє питоменне добро зуміємо его полюбити и оцінити!

У Львові 7. Вересня 1878.

И. Верхратский.

**Букви в скобках означають місцевости, де дотичні
назви рускі уживають ся. И так :**

Бар. = Барилів коло Бродів. — Бистр. = Бистрець в Кол.
— Бл. = Бліх, в Бродскім повіті. — Борщ. = Борщевичи к.
Льв. — Брод. = Бродщина. — Бтк. = Битьків к. Делятина. —
Бук. = Буковина. — Вдн. = Відники к. Льв. — Велб. = Висло-
боки к. Льв. — Город. = Городище, коло Радомисля в Киевській
губернії. — Гриб. = Грибовичи к. Льв. — Д. = Дора в Стан. —
Дел. = Делятин. — Ж. = Жабе, коло Кут. — Зак. = Закомар,
коло Бродів. — Зарч. = Заріче коло Д. — Кал. = Калужщина.
— Киевщ. = Киевщина. — к. Льв. = коло Львова. — Кн.-Д. =
Княж-Двір коло Кол. — Ков. = Ковалівка в Кол. — Кол. = Ко-
ломийщина. — Крех. = Крехів. — Крс. = Красне коло Кал. —
Ксс. = Косів. — Ланч. = Ланчин в Кол. — Либ. = Либогора
в Самб. — Луч. = Лучани. — Лях. = Ляхова коло Радомисля в
Киевщ. — Мик. = Микуличин. — Мил. = Милошовичи коло На-
варі. — Миньск. = Миньска губернія. — Н. = Надвірна. —
Ожд. = Ожидів коло Бродів. — Остр. = Острівчик. — Пдл. =
Підлисе к. Брод. — Пн. = Пніве коло Н. — Подільск. губ. =
Подільска губернія. — Покр. = Покровка в Ананьевскім уїзді,
губ. Херс. — Пчн. = Печеніжин. — Радом. = Радомищина (Ки-
евск. губ.) — С. = Синевідеко. — С. Б. = Сілець Бенків. —
Стан. = Станіславівщина. — Стл. = Стільско коло Николаєва. —
Стр. = Стрийщина. — Стрч. = Страч к. Льв. — Сян. = Сяніч-
чина. — Трост. = Тростянець. — Угр. = Угринів в Кал. —
Укр. = Україна. — Євірн. = Євірник коло Микуличина. — Ясен.
= Ясенів (Єсенів). — Ч. П. = Чорний Потік, коло Дел. — Шеп.
= Шепарівці в Кол. — Шол. = Шоломвя. к. Льв. — Херс. =
Херсонщина.

а) до номенклатури териологичнїї.

Cavia sobaya Pall. Meerschweinchen. Мурчак, Мірчак (Ж. держат в хатах.)

Cervus capreolus L. Reh (mas) Серн. Цап — (femina) Серна. Серниця. Кізлиця (Ж.) Серна маєт кізличку и цанка. — (Кізлиця також Сернуля, молода сернуля = Сернулька.)

Cricetus frumentarius Pall. Hamster. Хомік (Бар.)

Dipus jaculus. Alagtaga, Springmaus. Земляний зяць (коло Одеси.)

Equus asinus L. Esel. Сомар (угорско руск.) dem. Сома́рик. молодий осел=сомаря. plur. сомаря́та. (Також часто сомаря́та=сомари, подібно як кажуть „шкапята“ на старі коні; зрив. старосл. *самаръ* opus; мад. *sza-már asinus*.)

Eginaceus europaeus L. Igel. Яріч (Крс. „запряче но́ги и пісок під себе а потóm протягне ся. Їст яріч свінський (зрив. нім. *Schweinigel*) и пєсій. Свінський ість ся; має са́ло, як годований вєприк“) Гиж. (Стр.) Єжук (Лях.)

Foetorius putorius L. Iltis. Хір (Ж.)

Lepus timidus L. Gemeiner Nase. Тру́сник. Хру́сник (Кол.)

Lepus cuniculus L. Kaninchen Трусь. Труса́к (Кол. Стан.) Тру́сик (Город.) femina: Труся. Крі́лиця (Кол.)

Mus agrarius L. Brandmaus. Миш пільска́ (Шеп.) Миш руда́ (К. Льв.)

Mus decumanus Pall. Wanderratte. Паціо́к (Укр.)

Mus musculus L. Hausmaus. Миш сільска́ або ру́ска (Шеп.) Миш хатна (Ж.)

Mus silvaticus L. Waldmaus. Миш лісовá (К. Льв.)

Myoxus avellanarius L. Haselmaus. Лускоорішок (Ков.)

Myoxus nitela Schreb. Grosse Haselmaus. (Чертец (Ж.) Черун (Ж.) Чертежник (Ж.) Чертиж (Ж.) Лупіж (Ж.) Лупей (Ж. „він ч'ре гаджуги тай оріхи ість; рідко ся злучает“.)

Myoxus glis L. Siebenschläfer. Пацкан (Пчн.) Кашавок (Ж.) Кашавец (Д.) Лускооріх (Стр. „Лускогоріхами“ „Лускогоріхами“ зовуть також *Corvus corax* L.) Лускооріх (Стрч.)

Sciurus vulgaris L. Eichhörnchen. Цубірка (Крс. Угр.) Кацабурка (Д.) Кацабірка (Шеп.) Коцобірка. (Кн.-Д.) Вівериця (Трост.) Вівірка (Борщ. Стрч. Бл. — чорна одміна, яка в околици Бліха в Бродскім повіті лучає ся, зовуть: „Гáлка“.

Sorex vulgaris L. Waldspitzmaus. Мідянка (Остр.)

Spermophilus guttatus F. Geperlter Ziesel. Єврэх (Киевщ.)

Sus scrofa L. Wildschwein, Eber. Дикун (Мик.)

Дікий кабан (Укр.) молодий дикий кабанчик = Вахлюк Вахлюк (Укр.)

Sus (scrofa domestica) L. Schwein. Острововна (коло Єблоніці).

Talpa europaea L. Maulwurf. Крут (Миньск.)

Ursus arctos L. Brauner Bär. Медвідь бурий. Розрізняють: медведі кінські, товарачі и свінські (Ланч.)

Vespertilio. Fledermaus. Леляк (Зак.) Літуца миш. (Крс.). Лелик (Крс.). Гац (Борщ. зрив. польск. gasek). Кажан (Бл.). Карганець (Радам.) Казанок (Подольск. губ.).

б) до номенклятури орнитологичні.

Assendor modularis Cuv. Heckenbraunelle. Буріник (Пн.) Бурінниця (Зарч. Бурінницями зовуть також много з родів *Sylvia* (підкропивниці) а декуда *Troglodytes parvulus*).

Alauda arborea Gm. Baumlerche. Dulllerche. Велегурка (Рудня в Радам.).

Alauda arvensis L. Feldlerche. Джэворонок (Ж.). Підборозня (Стр. plur. підборознята). Зайворонок (Киев.). Жайворонка (Миньск.). Жайворошок (в Конотопщині).

Alauda cristata L. Haubenlerche. Підцирка (коло

Комарна). Чукурділь. Чикирдей. Чупудрій. Чуприндій (Крс. остатні дві назви місто чубодрій, чуподрій, чуприндир від „чуб“ Naube и др. дерти. — Чукурделями“ зовуть впрочім и *Al. arborea* від співу терлі-лі-лій!) Чукурлій (Ланч.) Чорпітка (Ксс.) Ціцібенька (Роззяв). Черпіта. Черпітиха (Бук.) Кочубей. Кочубейка (Город.) Смітюха (Рад.) Посмітюха (Рад.) Чортюполох (Брадлавский уїзд).

Anas (mas.) Enterich. Селик (С. Б. cf. ukr. селех).

Anas acuta L. Spiessente. Шилохвостича (Киевщ. „ся утка має хвіст як шило, а плоский ніс“). Деріхвіст (Херс.).

Anas boschas L. Stockente. Крижанка (Зак. plur. крижанкі) Грех (Ж.) Крижна утка (Киевщ.)

Anas ferina L. Tafelente, Rothhals. Красноглова (Херс.).

Anas (Oedemia) fusca L. Sammetente. Вугла (Луч.)

Anas querquedula L. Schnärrente и *Anas crecca* L. Krickente. Череня (коло Комарна plur. череняга) Чиря (Киевщ. plur. чиряга). Чирочка (К. Брод.) Чиріца (Миньск.).

Anthus. Pieper. Пікулік (Киевщ.)

Anthus spinoletta L. (aquaticus Bechst.) Wasserpieper. Половинка (Д.)

Aquila albicilla L. Weisschwänziger Seeadler. Білас (коло Комарна).

Ardea cinerea L. Grauer Fischreiher. Цапля (Минск.) Волюваха (Город.) Волювака (Город.) Волювак (Город.)

Ardea minuta L. Kleine Rohrdommel. Бугайик (Рудня в Радом.)

Ardea stellaris L. Rohrdommel, Moorochse. Бугай водяний (Киевщ.) Водік (Миньск. волъ + икъ = волік, малий віл.)

Astur palumbarius L. Hühnerhabicht. Бетруб. (Ж.) Рабець (Чаниж. Бл. рабець нагабає птахи. — В Бродщині подібно як и декуда в Киевщині зовуть *A. palumbarius* „рабець“ = рябець, а *A. nisus* шуляк, шулік, шуліка, шульпіка.) Шуляк голубячий (Киевщ. руске „шуляк“ одвічає німецькому: „Stossvogel.“)

Astur nisus L. Sperber. Підстрішник (Стр. він з під стріхи зловит воробця або и куретко) Шуляк (Брод.) Кіршак (Миньск.)

Bombucilla garrula L. Seidenschwanz. Краснокрилець (Брод. южноруск. красний = хороший, pulcher.)

Caprimulgus europaeus L. Ziegenmelker. Гого́тало (Стр.) Флєкер (к. Льв. „кричит в ночи ав! ав! — хма-ри розганяє“) Божий фірман (Волб.) Нічниця (Києвщ.) Дрімлюга́ (Києвщ.) Леля́к (Києвщ.) Силю́ха (Коното́щ.) Дрімєць (Херс.)

Charadrius. Regenpfeifer. Жура́вка (Стр. свище „жури́тся“ перед дощем.)

Cinclus aquaticus Bechst. Wasserschwätzer. Щу́рик (коло Белзця.)

Columba oenas L. Holztaube. Голуб лісовий (Гал.) Трєпетєнь (коло Каменця Подільского.)

Columba palumbus L. Ringeltaube. При́путєнь (Ра-дом.) Ві́тютєнь (Укр.) Го́луб підла́сий. (Херс.) Кри-жо́вник (plur. крижо́вники в Брацлавськім уїзді.)

Columba turtur L. Turteltaube. Турку́н (Радом.) 'Орлиця. 'Орличка (Радом. коло Каменця Подільского) Туру́тка. Ту́рка (Вузьня в Радом.)

Coccyzus garrula L. Blaugascke, Mandelkrähe. Під-кіпка (Стр.) Красіворон (Бл.) Сивора́кша (Києвщ.) Си-вокра́к. Сивора́к (Миньск.) Сиводра́кша (Лях.) Сиво-дра́ка (Каменець Подільск.) Ключниця або Сивора́кша (Вузьня в Радом.)

Coryvus caucatactes L. Nusshäher. Кедру́ше (Дел.) Матія́шок (Дел. ість насіне кедри (pinus sembra).)

Coryvus corax L. Kolkrabe, Rabe. Краку́н. (Угр. Кал.) Крумка́ч (Город.)

Coryvus frugilegus L. Saatkrähe. Га́йвор (Києвщ.)

Coryvus glandarius L. Eichelhäher. Джо́я (Д.) Джо́й-ка (Зарч.) Джеджора́ (Евірн.) Джо́й (Евірн.) Зго́й (Ксс. Ж.)

Coryvus monedula L. Dohle. Га́лка (Бистр.) Га́лиця або Ка́вка (Бл.) Га́лка (Києвщ.)

Crex pratensis Bechst. Wachtelkönig. Дерка́ч и Моско́вска зазу́ля (Зак. він кричить: дері! бері!) Дер-ча́к (Зарч.)

Cuculus canorus L. Kuckuck. Зезу́ля (коло Ка-менця Подільского.)

Cypselus arus L. Mauersegler, Thurmschwalbe. Чо́рна ла́стівка (к. Льв.) Серпорі́зка (Город.) Серпо-кри́л. Серпокри́лик (коло Каменця Подільского). Се́рник (Вузьня в Радом.) Ласту́на (староруск.)

Emberiza citrinella L. Goldammer. Сма́рові́з (Воля Добростанська „Як він співає, тоді смаруй віз — вже возом мож їхати!“) Жо́втору́з (Крех.) Жо́вту́шка (Пчн.)

Жовтогрудка (Ланц.) Жовтобруха (Бл.) Цѣпка (Киевщ.)
Жовтобурка (Васильків коло Києва). Жовтобрушка
(Миньск.)

Emberiza milliaria L. Gerstenammer. Потюк (Стр.)
Утробушка (Брод.) Подорóжник (Киевщ.)

Emberiza (Plectrophanes) nivalis L. Schneeammer.
Снігоруз (Бук. так зовуть також и Fr. pyrrhula.)

Falco subbuteo L. Baumfalke, Lerchenfalke. Кі-
бець (Конотопщ.)

Fringilla cannabina L. Bluthänfling. Колопéнник
(Крс. Ясен.) Красу́лька (к. Льв.) Макотряс (Стр.) Ма-
котряс (Киевщ.) Сіменник (Стр.) Чóвник (Пчн.) Ко-
но́плик (к. Льв.) Конопля́ник (Миньск.) Конопля́нка (Го-
род в Радом.) Макодзёб (Херс.)

Fringilla carduelis L. Stieglitz, Distelfink. Бодаш-
ник (к. Льв. в осени сідає по бодаках и ість их насінок.)

Fringilla chloris L. Grünling. Дзвóник (Кол. Дзвo-
никами зовуть декуда також жайворонка *Alauda arborea*.)

Fringilla coccothraustes Temm. Kernbeisser. Ко-
ста́рь (Стр.) Грубодзю́б (СБ. мя́са вéшні не ість, лиш
кістку кусає.)

Fringilla coelebs L. Blutfink. Зя́блиця (Бук.) Зя́-
блик (к. Льв.) Пінькавка (Брод.) Пінькало (Брод.) Бе-
рестя́нка (Радом. Берестя́ночка гніздо робить з бересту.
„Бéрест“ в Радом. означає березову кору.)

Fringilla domestica L. Haussperling. Церкóвник
(Крс. виводиться на даху церков, в дзінницях и. пр.) Ба-
не́ник (Крс. буває в банях церков). Воробéй (Миньск.)

Fringilla linaria L. Leinfink, Zwitscherling. Чве-
ре́ка (Стр.)

Fringilla montana L. Ringelsperling, Feldsperling.
Суха́рник (Крс.) Завитóк (Зак. plur. за́витки — по бо-
ках шиї білий, мов завитий). Воробéц грівий (Пчн.)
Жіт́ник (Киевщ.) Циганчу́к. Ця́ган (Стр.)

Fringilla pyrrhula Gm. Gimpel. Снігир (Миньск.)

Fulica atra L. Schwarzes Wasserhuhn, Blässe. Ли-
сі́ця. Лисі́чка. Лису́ха (Херс.)

Gallinula porzana L. Punktirtes Rohrhuhn. Ку-
рочка сіменáта (коло Комарна). Сіменатка.

Gecinus. Grünspecht. Кéдла (Красне коло Дел.
зрівняй Géглик = *picus* гл. Початки до ул. ном. II. 13.)
Джонва́ (Дел.) Жонва́ зелéна (Ж.)

Hirundo. Schwalbe. Лáсточка. Лáстичка. Лáсти́ця.
(Миньск.)

Hirundo riparia L. Uferschwalbe. Бережник (Стр.)
Щурик (к. Брод. Херс.) Ямкур (Бл. plur. ямкури; сидять в березі в ямках). Щур (Херс. Києвщ. в старосл. **штоѡръ**). Печуричка (Миньск. „викопает собі у гарі в березі печеру аршинов два и там несет собі яйца.“)

Hirundo urbica L. Hausschwalbe. Мури́вка (Шол.)
Му́рик (Вдн.)

Larus. Möve. Мо́рска воро́на (Шол.)

Limosa. Pfuhschnepfe. Болотéник (к. Льв.) Поболотни́ця (к. Льв.) Підболотник (Шол.)

Loxia (curvirostra) L. Kreuzschnabel. Криводзéб (Верхобуж.)

Lusciola phoenicurus Lath. Rothsterzchen. Пастушо́к червонофо́стий (к. Льв.) Рудофо́стик (к. Льв.) Чо́ник (Шол.)

Lusciola tithys Lath. Hausrothschwänzchen. Ковальчу́к (Зак.) Дрижіфіст (Ж.)

Lusciola suecica Lath. Blaukehlchen. Білому́ха. Білому́шка (к. Льв.)

Meleagris galloravo L. Puter, Truthahn. Гіндик (Брод. молоді: гиндиня́та). Трухан (Ж.)

Merops ariaster L. Bienenfresser. Юро́к (Херс.) Шпак бжі́льний (Херс.) Хлюро́к (Херс. юркотя́ть або хлюрають хлюрки: хлюр-хлюр! хлюр-хлюр!) Краси́воронок (Херс.) Фю́ркот (Бужинка в Ананьєвськім уїзді.)

Milvus regalis (Falco milvus L.) Gabelweihe. Розсоха́не (Д. має хвіст розсохатий). Га́ня пра́ва (Д.)

Motacilla. Bachstelze. Трифо́стик (Гриб.) Плі́скава (Єсенів.) Чобáник (Бук.) Флі́стка (Розвадів.) Чабáн, Чабáник (Херс.)

Motacilla alba L. Weisse Bachstelze. Лáсичка (Остр. к. Брод.) Блі́скалка (Зак.) Сірватка (Мил.) Сі́тка. Сі́товка. Сі́точка. Сі́товочка (Радом.). Гайка (Києвщ.). Сусі́дка (Нехворощ коло Бердичева.)

Motacilla flava L. Gelbe Bachstelze. Пасту́шечка. (Зак.) Бо́жий пастушо́к (Кол.)

Motacilla boarula L. (sulphurea Bechst.). Gebirgsbachstelze Плі́ска полоні́нска (Мик.)

Numenius arquatus L. Brachvogel, Keilhaken, Doppelschnepfe. Кулю́к (Зак.)

Numida meleagris L. Perlhuhn. Ци́са́рька (Херс.) Панта́рка (Гал.)

Oriolus galbula L. Goldamsel. Філі́га (Сян.) 'Єва (Крех.) (в Руді Магеровській кажуть: „И́ва кричит: ко-

бину ссав!“) Филігон (коло Пітрича). Филіога (коло Пітрича в Брод.). 'Слень (Зак. р. уг. елені). Гівинь (Ожд.). Ивула (Верхобуж). 'Ивова (Пчн.). 'Свник (Вдн.). Гівир (Чаниж). Гівило (Бл. gen. neut.). 'Ивол (Киевщ.). 'Ивола. 'Ивила (Киевщ.). Вольга (Пиніжевичи в Радом.). Сволá (коло Каменця Подільського).

Otis tetrah L. Zwergtrappe. Стрѣпет (Херс.) Стрѣпетка (Херс.). Стрѣпетень (Бужинка в Ананьевск. уїзді). Перкоша (Покровка в Ананьевскім уїзді. „Самець, як токує, кричить: перк! перк!“)

Pandion haliaetos L. (*Aquila haliaetos*) Flussfischadler. Скаба. Шкаба (Миньск. „великий арел; рибу ловит“; *confer* cum кобець, купець, ковпечь = *falco subuteo* гл. Початки II. 10. V. 19.) Мартін (Макалевичи в Киевщ. Декотрі селяне називали також роди *Larus* „мартином“, а в Херсонщині, в селі Покровці, коло Ананьєва, узивали *Numenius arquatus* „Мартинчук“).

Parus caudatus L. Schwanzmeise. Білоголова. Білоголовка. (Ожд.) Коцофіст (Чаниж; місто котофіст — бо хвіст має довгий, наче у kota єрив. кіт гл. Початки до ул. ном. II. 13.).

Parus pendulinus Gessn. Beutelmeise. Ремеза (Брод.) Ремен (Ков.) Ремезѣх (Мицьск.) Ремезик (Радом.)

Parus cristatus L. Gemeiner Pfau, Pagelune. Павун (Ж.) Павук (Миньск. Радом.)

Perdix cinerea Lath. Rebhuhn. Кріпка (Ж. plur. Кріпкі).

Perdix dactylisopans M. Wachtel. Підколонник. Колонник (Стр.)

Picus. Sprech. Дзѣмбал (Верхобуж. Дзѣмбал шкалѣбає в дереві). 'Ятел. 'Ягіль (Чаниж коло Топорова и Ожидова. Киевщ.) 'Ятель (Бл. Киевщ.) Дзѣбак (Риманів) Дѣбало (Вслб.) Долѣбало (Вслб.) Дѣбач (Зак.) Кліюдерево (Серафинці коло Кол.) Жонва (Ж.)

Picus. Buntspecht. Жонва писана. (Ж.) Дѣтел (Ж.) Дзѣбак терка́тий (Кол.)

Picus minor L. Kleiner Buntspecht. Сухлячѣк (коло Каменця Подільського).

Parus coeruleus L. Blaumeise. Синючѣк (Лях.).

Regulus flavicapillus Will. (*cristatus* Brehm) Gelbköpfiges Goldhähnchen. Золотоголовка. (К. Льв.) Золотокрилець (к. Брод. назва неодвітна). Сичик (Радом.)

Saxicola. Steinschmätzer. Чикайло (Д.). Чокнітка (Євирн.). Підкаміничик (Вдн.).

Saxicola rubetra Bechst. Braunkehlchen. Глиняник (Шол.). Щікор (Шол.). Млинок. Млинец (Бл.). Землянка. Земляночка (Радам. Гніздо має в землі. Молодих землею чути.).

Saxicola oenanthe Bechst. Steinpikker. Білогузец. Білодупец. (Сян. так називають впрочім и *S. rubetra*.).

Scolopax gallinula L. Moorschnepfe. Баранчик (к. Брод.).

Scolopax major L. Doppelschnepfe. Діплик. (Киевщ.) Бекасик (Киевщ.).

Scolopax rusticola L. Waldschnepfe. Слоква. (Зак. в інших сторонах називають „слуквою“ *Numenius arquatus*. гл. Поч. до ул. номенкл. II. 13.) — подібно в нім. *Doppelschnepfe* означає як по місцевостям то *Scolopax major* то *Numenius arquatus*). Шнепа (Євірн.). Солуква (Єблониця). Падалиця (в Конотопц.).

Sitta europaea L. Kleiber, Spechtmeise. Долобавка. (Крех.) Товкач (Ков.). Повзун (Бл. „Повзуну“ мож би назвати и *Certhia familiaris* L. Baumläufer). Ліпач (Киевщ. він глиною виліплює дупло, де мостить гніздо). Смож. Смóвжик (Радам.) Чмóвж. Чмóвжик (Пиніжєвичи коло Малина в Радам. губ. Киевск.).

Sterna Seeschwalbe. Рибач. (Ж.) Білогрудик (Криве поле). Крічка (Киевщ. „у вирей летить зимою“). Рибачок (Радам.).

Strix bubo L. Uhu. Пугак. (Мик.). Пугало (Чортк.).

Sturnus vulgaris L. Staar. Шпакос (Ожд. „Шпакос літає веретами“).

Sylvia Grassücke. Травінка. (Мик. Травінка plur. травянки). Травянічка (Миньск.).

Sylvia fitis Bechst. Fitislaubvogel. Фічик (Крех.).

Sylvia (Salicaria) palustris Bechst. Sumpfrohrsänger и много інших з родини „*Salicaria*“. Верболóзец (Брод.).

Sylvia rufa Lath. kleiner Weidenzeisig. Чинджір (plur. чинджірі). Чинджерушка (plur. чинджерушки — коло Каменця Подільського).

Sylvia (Ficedula) sibilatrix Bechst. Weidenzeisig. Вербляник (Зак.).

Tetrao bonasia L. Haselhuhn. Горобка (Радам.). Оробка (Макалевичи в Киевщ.).

Tetrao tetrix L. Birkhahn. Дикий півень (Зак. він в місяці Марти „баламутить“). Ціцьвір (Зак.) Катєрвак (Д.) Тетєрвак (Катєрвак крильми волочит по землі, від-

так дудніт и пёрхає — то до гори, то до долу, — и цоркотїт и шїпкає. — Звичайно кричит: чїв хїв!).

Totanus. Wasserläufer. Куліковець (Гриб.). Коловодічник (Євпр.). Коловодник (Ж.). Коловодик (Ж.).

Totanus calidris Bechst. Rothfüssiger Wasserläufer. Кóник (к. Льв.).

Tringa minuta Leisl. Zwergstrandläufer. Щїблик (Стр.).

Troglodytes parvulus L. Zaunkönig. Плòтник (Воля Добростанська коло Янова під Львовом). Крілик (Шол.). Чйчка (коло Чижикова). Пецушóк (Вслб. Гриб. „гніздо викрутит, ніби в грубку“). Пецұх (Борщ. пецұх). Шну́рочок (Верхобуж). Дурилюдок (к. Льв.). Дурилюдка (к. Льв.). Мішка (Острівчик коло Ожд.). Заведїсвіток (Новосїлка к. Льв.). Воловік (коло Битькова, в пов. Богородчанськїм). Корóльчик або Земляник (Дел.). Бурі́ник (Шеп.). Волóве вічко (Серафінці). Волóве очко (Киевц.). Тріщұк. Тріщучóк (Ксс. Євпр. Ж. буває по ломáх). Мишачий корóлик (Бук.). Дурилю́дник (Вдн.). Калабұдничка (Киевц.). Курéник (Город.). Я́нчик (в Бузові в Киевц.). Попáдик (Бужинка в Ананьевск. уїзді). Сáмчик (Дережня).

Turdus viscivorus L. Schnarre. Misteldrossel. Пєркач (Вдн.).

Urua erops L. Wiedehopf. Ті́тко (Стл.). Удул (Ж.). Бұ́бник (Ж. він бубкаєт: бу-бу!). Вонéчка (Ж.). Бубóкало (Бистр.). Ті́ток (Розвадов.). Вұ́двудок (Борщ.)

Vanellus cristatus M. Kiebitz. Чáйбис (Брод.). Цйганка (Брод.). Тйгель (коло Ж.). Кéбис (Борщ. gen. кебиса). Кйбис (Борщ.). Турéчка пта́ха (Бл.) Пйгйця (Заболотовці коло Жидачева). Пйголиця (Херс.).

Urx torquilla L. Wendehals. Мудроголóвець (Стр.). Крутиголóва (СБ.). Крутоголóвик (Миньск.).

в) до номенклятури герпетолéгичнй.

Anguis fragilis L. Blindschleiche. Пáданка (Сян.). Мідя́нка (Киевц.). Гладйш (Радам.) Веретй́ничка (Радам.) Пáдальниця (коло Каменця Подільск.).

Bombinator igneus Meesr. Feuerunke. Кұ́мкало (Стрч.)
Bufo. Kröte. Жидівска жа́ба (Гриб.). Черéпуха (Зак.). Корóпавка (Крс.). Корóставка (Д.). Ропухáне (Майдан.). Карáпавка (Мик. Дел.). Ра́давка (Бистр.). Шкарапáне або Карапáне (Д.). Погáна жаба. Погáнка (Розвадів).

Черепк'яна (Либ.). Землянка. Земляника (Киевщ.). Жаба земляна (Киевщ.). Желізна жаба (Херс.).

Hyala arborea L. Laubfrosch. Зеленийчка (Стр.). Крах-кавка (Д.). Зелінка (Розвадів plur. зеленкі). Травянка (Киевщ. зелена мов трава). Скакалушка (Город.). Зелінка (Город.).

Lacerta. Eidechse. Ђщурка (Пчн. Ж.).

Pelias berus L. Kreuzotter. Гарчє (Д.). Фужела (Євирн.). Червак лихий або Гадина (Дел.). Софія (Ж.). Gogá (Ж.). Га́лиця (Ж.). Галу́га (Ж.). Довга (Ж.). Фіскавка (Криворівня). Гадюк (gen. masc. коло Кут). Шипотінник. Шипотінниця (Укр.) Змия (Радам. мала змия = змиюлька).

Pelias cherssea L. Kupferschlange. Козачка (Мик.). Козулька (Радам.).

Pelias praester L. Höllennatter. Гарч (Євирн.).

Pseudopus serpentinus L. Merr. Scheltopusik. Жовтобрюх (Покровка в Ананєвск. уїзді).

Rana. Frosch. Скакавка або Жаба (Ксс.). Ско́ка. Скічка (Терн. Кол.). Радóлка (к. Каменця Подільского). Скакелю́ха (Херс.). — *Lagva. Kaulquarpe.* Пу́головатиця (Остр. Хотінь. Мик.). Аполóник (Миньск.).

Salamandra maculosa. Schinz. Geflecker Salamander. Feuersalamander. 'Ђщур (Ж.).

Triton. Wassermolch. 'Ящериця водяна́. (Город.)

г) до номенклятури ихтиолёгичнеї.

Abramis sapa Poll. Кляпєц (Миньск. plur. кляпці).

Acerina rossica. Сув. Russ. Kaulbarsch. Нóсир (Киевщ.). Бóбрик (Радам.).

Acerina vulgaris Сув. (*Perca vulgaris* L.) Kaulbarsch. 'єрчик. 'єршик (Киевщ.).

Acipenser ruthenus Poll. Sterlet. Стєрлик. (Миньск.)

Alburnus lucidus Нєск. Laube. Гоні́на (Дмитре); гонитя верхом по воді). Близкунка (Остр.).

Cobitis barbatula L. Schmerle. Schmerling. Пічкүр (Город.). Пєкүр (Макалевичи в Киевщ.).

Cobitis taenia L. Steinbeisser. Dorngrundel. Варатінниця (Сян.). Авдюшка (Киевщ.). Авдо́точка (Миньск.). Крутёлка (Радам.). Петю́шка (Макалевичи в Киевщ.),

Esox lucius L. Нєcht. Щупі́ль (к. Комарна). Щу́ка (Радам.). — *Grashecht*, молодá щу́чка = Жуля́вка. Жиля́вка. Жагля́вка (Рудня в Радам.).

Gasterosteus aculeatus Bl. Stichling. Сяник (в Дубровицях, в Сяніччині; буває в Золотій ріці).

Leuciscus idus L. (jeses) Giesen. Язіця (Білка). Вяз (Києвц.).

Leuciscus erythrophthalmus L. Rothauge. Краснопе-ріца. Краснопірочка (Миньск.) Краснохвостка.

Leuciscus (Gardonus) rutilus L. Rothauge. Плеті-ця (Ж.)

Lota vulgaris Cur. (*Gadus lota* L.) Aalrutte. На-лим (Радам.)

Rhodeus sericeus Pall. (*Cyprinus amarus* L.) Bit-terling, Platteln. Жеру́ха (Стл.) Пу́кавець (Остр.)

Salmo hucho. Huch. Головічъ (Ж.) Голо́виця (Ж.)

Silurus glanis L. Wels. Сім (Розвадів над Дні-стром plur. сомі. Сомі́ бува́ють в Ністрі́).

д) до номенклятури ентомологічнєї.

Anisoplia (fruticola) Getraide-Laubkäfer. Гречá-ник. (Стр.)

Anobium. Klopfkäfer. Шашéль. Шашлик. (Києвц.)

Acanthia lectularia. L. Bettwanze. Клап (Миньск. plur. Клапí ef. russ. Клопъ).

Agromia moschata. L. Moschusbock. Табáчник (Пе-редміщане Львівскі сушать того хруща, відтак розти-рають и сиплють порошок до табаки для запаху.)

Blaps. Trauerkäfer. Смерд́ячка (Сян.) Воні́ючка (Укр.)

Blatta orientalis L. (*Periplaneta orient.*) or. Küchen-schabe. Кля́мер (Сян. sic! plur. Кля́мери). Шторга́н (Дел.) Курга́н (Ксс.) Торга́н (Д.) Гарда́н (Розвадів).

Blatta germanica L. deutsche Schabe. Прусáк (Києвц.)

Bombus. Hummel. Бинд́юк (Ж.) Бинд́юг (Ж.) Бинд́ек (Ж.)

Bombus terrestris F. Erdhummel. Жміль земля-ний (Бл.)

Calliphora vomitoria L. Brummer. Schmeissfliege. Бо́ндарь (Херс.)

Cantharis vesicatoria L. Pflasterkäfer. Ма́ївка (К. Ль.)

Cephalomyia ovis L. Schafbiesfliege. Рупні́ця (Ло-патин в Брод.)

Chrysops caecutiens L. Gemeine Blindbreme. Слі-па́ муха (Гал.) Сліпц́унка (Гал.) Слєпетень (Миньск.

„сліпими овадами“ п „сліпими мухами“ зовуть тежъ
Anthomyia meteorica L.)

Coccinella septempunctata K. Marienkäfer. Параска, Парасуле (Криве Поле). Пётрик (Киевщ.) Сónце (Киевщ.) Сónечко (Киевщ.) Бédрик (Радам.) Татáрка (Херс. діти приговорюють: Татáрко, Татáрко! я тебе заріжу!) Дúдень (Херс. приговор.: Дúдень, дúдень коли полудень?) Чéчир. Чечір (Покровка в Херс. приговор.: чéчир! чéчир! чи далéко вéчир?)

Culex ripiens. *Stechmücke*. Кúмар (Ж. plur. Кúмарі). Кúмлик (Ж. plur. Кúмлики. „Кумликами“ зовуть теж и роди *Simulia*). Горбáч (plur. Горбáчі. В околици Блiха, в Бродщині зовуть комарі, *Stechmücken*, *culices* — горбáчáми, а муравлі, *Ameisen*, *formicas* „кома рáми“. В декотрих селах Херсонщини и Киевщини зовуть муравлі (*formicas* — кома́хами — а комахи (*insecta*) кузáвками.)

Dorcadion holosericeum Küst. *Musickkäfer*. Дiдúнь (Зак. цéпає до пальця: скрип!)

Ephemera Eintagsfliege. Мухаріця. Мухарічька (Ж.)

Eristalis tenax L. Zähe Schlammfliege. Гудимéць. (Вузьня в Радам.)

Eruca. Raure. Усі́ль (Крс.) Усі́лка (Крс.) Усі́лниця (Крс.) Гúсень (Киевщ.) Вúсень (Миньск.) Осéльня (Херс.)

Eurperia (eruca). Wärens Spinnergrauere. Паску́дник (к. Льв. „коли коні его спасу́т, дістаю́т „паскудника“. Вовк. (Стр.) Прі́трут (коло Д.) Підбій (Бл.) Підбійник (Борщ.) Медведі́х (коло Д.) Медвéдик (Ж.) Вóлох (Вузьня в Радам.)

Forficula auricularia L. Ohrwurm. Щiпáлка (Зак.) Щiпáвка (к. Льв.) Щи́пáк (Стр.) Щи́пéц (Самб.) Корéц (Ж.) Кóрчик (Ж.) Корéк (Д. Дел.) Ухóверт (Киев.) Ухóвэртка (Киев.) Баламúтка (Лях.)

Formica. Ameise. Мура́ха (Стр.) Комáр (Бл.)

Formica herculeana L. Rossameise. Муравéль ведмéжий. Ведмедчúк (Стр. також и *formica rufa*. Розеказують, що медвiдь розгрібши мурашковину ляже в ню; муравлі вилазять на него, а він залюбки „слухає“. Муращóк медвежий. (Євiрн.)

Gastrus equi F. Pferdebremsfliege. Водонóє (Бл.) Муха спасовчáна (Киевщ.)

Geocoris. Landwanze. Смердúх. Смердúха. Бздúха. Бздúх. Бздúшка.

Gryllotalpa vulgaris Latr. Maulwurfsgrille. Дiдик

(Вслб.) Ведмедчук (Стр.) Бабин пѣсик (Зак.) Медведюх (коло Д. Так також и усильницю eurgeria!) Пермак (Майдан) Медведец (Ж.) Крулак (Ж. він туркотит або куркотит confer cum lat. gryllus). Кручок (Старе місто) Земляна сучка (Киевщ.) Вовчок (Киевщ.)

Gryllus. Grille. Свіршун (Зак.) Крекач (Ч. П.) Циркун (Миньск.)

Gyrinus. Taumelkäfer. Гоніця (Ж.)

Hippobosca equina L. Pferdelausfliege. Песяча муха (Мим.) Соба́ча муха (Укр.) Песя́ му́ха (Кол.) Дубівка (коло Комарна, мабуть від того, що тверда, ликовата) Кінска му́ха (Стр.) Коляк (Шол.) Підхвостник (Брод.) Дріг (Зак. gen. дротá) Дроти́к (Зак.) Плоска́вка Ланч. plur. плоскавкі) Здрок (Миньск.) Песечка (Стрч.)

Insectum. Insekt. Кузя́вка (Киевщ.) Казю́ка (Радом.) Ку́зка (Херс.) Ку́зочка (Херс.)

Lampyris noctiluca L. Johanniswürmchen (а також и Lampyrhiza splendidula) Світя́ча Гедзу́ля (Сян. „Гедзулями називають много хрущів пр. жуків). Срі́бна му́ха (Стр.) Сві́тлу́шка (Стрч.) Блі́скавка (Чи́жиків). Блі́щія́ (Борщ.) Мі́шачий о́гонь (Стр.) Сві́тілець (Брод.) Сві́тілка (коло Пі́трича; Мик.) Мі́шечий о́гнік (К. Н.) Во́гнік (Зарч.) Черва́чок бли́скучий (С.) Сві́тлячо́к (Киевщ.)

Locusta viridissima L. Laubheuschrecke. Гідні́чка (коло Малатина, за Яновом в окол. Львівській).

Lucanus cervus L. Hirschkäfer. Єднорі́г (Мил. — мов би з одностайного рога). Олі́нь. Олі́нець (Зарч. коло Дел.) Бо́жий буга́й (Серафинці). Рога́чик (Радом.)

Melolontha vulgaris L. (larva) Engerling, Glime. Ру́па (Мил.) Лежух (Білка к. Льв. „бо лежить в землі“) Бульбо́йд (Стр.) По́нур (Шол. ну́рит по під землею) Па́ндрак (Стрч.) Повх, Поух. [С. в інших сторонах повх = Nурудаеус (Wühlmaus, Arvicola)] Борозе́ник (Бар.) Борозні́ок (Зак. „Як хрущів багато, то будуть врожаї на просо, як борознюків багато, зле на барабо́ні“) Сале́ник або Салі́й (Втк.) Повх (Кн.-Д. „мандибу́рку поідае, буракі то що) Борозе́нник (Киевщ.) Борозе́льник (Васильків коло Києва) Са́льник (Город.) По́борознюк (Херс.)

Oestrus bovis L. (Hypoderma bovis) Rinderbremse. Бі́дзька́вка (Ж. Небилів в Стр. так зовуть також Нір-

robosca equina) Бидзівка (Мик.) Дрік (Киевщ.) Gé-
дзень (Херс.)

Papilio. Schmetterling. Мотіль (Бл. plur. мотілі)
Моталька (Либ.)

Perla. Uferfliege. Жировиця (Ж. „Жировицу на-
мкне ся на ўдку и ловит пстругі“).

Phalaena. Nachtfalter. Оперіце (Старе місто) Відь-
ма (Город. „відьмами“ зовуть в Город. багато мотилів
нічних и вечірних пр. MacroGLOSSa stellatarum и др.)

Phryganea (larva) Köcherfliegenlarve (in aus Sand-
körnern, Schilfstückchen, Conchylien u. s. w. zusam-
gespinnener Röhre lebend, sogenannter Hülsewurm)
Кубра́к (Бистр. Ж. „На кубракі ловлят пстругі“).
Оші́ток (Город. „на ошітки ловлять рибу“; die Röhre
oder Hülse selbst: скалу́бка).

Porphyrophora polonica L. (Coccus polonicus) Poln.
Cochenille, Johannisblut. Чэрвець (Город. gen. чэрвцю).

Scarabaeus stercorarius L. (Geotrupes stercorarius)
Rosskäfer. Кіньский хрущ (к. Льв.) Гівно́рга (Мил.)
Кони́х (Татарів коло Кома́рна). Бунéк (Стл. він бунит,
як летит). Гноі́вка (Гриб.) Гноя́чка (Гриб.) Бринéнка
(Ч. П. plur. бриненкі; бо бринит). Гівне́нка (Шеп.)
Ляйне́нка (Шеп.) Гужелій (Ж.) Гуджула́й чо́рний (Ж.)
Гуджуле́й чо́рний (Ж.) Гуджуле́я. Гуджу́лька. Гуджу-
ле́йка. Гуджула́йка (Ж.) Кобилéк (Ж.) Гуджуле́й коби-
лечий (Ж.) Гаду́ля. Ге́дзу́ля (Бистр.) Гівня́га (Розва-
дов) Кова́ль (Старе місто) Бринда́к (Либ.) Коза́чка
(Рознів) Говня́ник (Киевщ.) Оле́нка (Киевщ.)

Sciara militaris. Heerwurmmücke (Larven) Полон
або жиркі (С. nom. sing. жі́рка).

Tabanus. Viehbreme. Го́вад. (Бл.)

Tettix. Grashüpfer. Кобилі́ця. Кобилі́чка (Ж.)
Скачо́к (Миньск.)

Vespa crabro С. Hornisse. Ге́ршун (Бл. plur.
Ге́ршуні.).

е) до номенклятури декотрих інших звірят низших.

Anodonta cygnea L. Teichmuschel. Жаба́к (коло
Кома́рна) Жубе́рнице (Розвадов). Же́бечі мисче́та (Стр.)
'Яцики жа́бчячі (Остр.) Жебе́рина (Стр.)

Agion empiricorum. Fer. (Limax empir.) Grosse
Wegschnecke. Гриба́к (Стр.) Слота́вець (Стр. ість гриб;

як слота, вилізає) Масляк (Гал.) Слизяк (Радам.) Сли-
зюк (Радам.)

Belemnites. Donnerkeil. Громовиця (Ж.) Чортів
палець (Укр.) Громовий камінь (Стр.)

Cysticercus cellulosae R. Finne, Blasenschwanz,
Wasserblase. Решетина (Крс. кажуть, як з решета да-
вати корм безрозі, то дістане „решетину“.)

Helix. Schnirkelschnecke. Слим'як або П'явлик
(Пчн.) П'явлик (Києвщ.) Л'яврик (Конотопщ. зрівняй:
равлик).

Lithobius forficatus L. Brauner Steinkriecher. Мо-
криця (Крс.) Б'ндерево (Ж. sic!)

Lumbricus. Regenwurm. Хроб'як (к. Льв.) Хорб'як
або Черв'як (Ж.) Граб'як. Раб'як. Роб'як. Гроб'як. (Укр.)
Хроб (Бл.)

Lycosa singoriensis. Пок'улець (коло Пдл.)

Oniscus. Assel. Ст'онга (коло Комарна plur. ст'он-
ги). Ст'оніг (Пчн.) Стон'ога (к. Льв.)

Thomisus viaticus. Herumschweifende Krabbenspin-
ne и к'ілька інших родів пауків з родин Сил'яка (Tho-
misus), Вовчуги (Lycosa) и Паутиняка (Therydium),
котрі в осени на довгих нитках паутин'як в'я воздух' лі-
тають (так зване бабске або бабине літо Weibersom-
mer) Пог'оденка. Пог'оденик (Стр. літає на пог'оду. —
Як лет'ят пог'оденка, баб'ї над'іють ся, що б'уде літо тай
кажуть: маєм ще час кол'онні терти!)

Unio (також Anodonta) Flussmuschel (und Teich-
musschel) Карабульк'ї (Пчн. sing. Карабулька confer-
sum Коробка). Скражка (Києвщ. Миньск. plur. скражки)
Скражка.

Spongilla fluviatilis. Blainv. Flussschwamm. Бад'яга
(Укр.) Над'ошник (Конотопщ.)

Звірята т'ільки по имени мені звісні:

Ночниця (Макалевичи в Києвщ.) „звіро́к як миш;
виідає мед пчолам.“

Г'отка (Херс.) „качка, плодить ся по скотах.“

Иванчик (Бужинка в Ананьєвск. уїзд.) рід птиці.

Носогри́з (Радам.) рід птиці.

Ч'єч'їт (Конотопщина) рід птиці.

Око́с (Конотопщина) рід птиці.

Ф'іялка (Києвщ.) має бути мала птичка.

Тóвт (на границі Угорск.) птах по описаню
Ruticilla tithys.)

Слімень (Миньск.) = „гадина як урубок, кїдаєт
ся за чоловіком.“ „Урубок“ у Білорусців значить: поліно.

Жидок (Город.) рід риби.

Царик (Пиніжевичи в Радомищині) риба; після
описаня *Asergina.*

Синява. Синявка. Синявочка (Пиніжевичи) рід риби.

Пищалка (Под. губ.) по описаню *Cobitis taenia.*

Красу́лечки (Києвщ.) = „хрущі жовтоватень-
кі. Як жїто красу́етця, красу́лечка виліта на жито“.

Горба́чка (Ков.) = блощиця лісова (cf. горбач
= *Culex ripiens, Stechmücke.*)

Мо́шка (Укр.) „дрібненька мушечка та здорово
кусá.“ Декотрі розказували мені, що „мошки“ тоє са-
мое що и комарі (*Stechmücken, Stechschnacken.*)

Житні́вка або Жїтник (Мик.) рід комах (*insectum.*)

НБ ПНУС

256006